

Р. А. Калюжний,
доктор юридичних наук, професор
С. Я. Лихова,
доктор юридичних наук, професор

РЕЦЕНЗІЯ

на навчально-практичний посібник-коментар «Кримінальна відповідальність за злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту»

У рецензованому посібнику¹, який підготовлений відомими в Україні науковцями, що мають і досвід практичної діяльності, викладено комплекс як теоретичних, так і практичних методичних підходів і способів для правильного тлумачення та застосування окремих норм кримінального законодавства.

У посібнику, що рецензується, всебічно аналізуються склади злочинів, включених законодавцем до розділу XI Особливої частини діючого Кримінального кодексу України «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту».

Робота складається зі вступу, п'яти розділів та висновків. Зміст роботи має наступний вигляд:

«Вступ.

Розділ 1. Історія розвитку законодавства про кримінальну відповідальність за злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Розділ 2. Поняття і види злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту.

Розділ 3. Злочини, що посягають на безпеку руху або експлуатацію залізничного, водного і повітряного транспорту.

Розділ 4. Злочини, що посягають на безпеку руху або експлуатацію наземного автомеханічного транспорту і міського електричного транспорту.

Розділ 5. Інші злочини, що посягають на безпеку роботи транспорту.

Висновки.

Список використаних джерел».

Отже, робота Б. В. Романюка і О. Ф. Бантишева характеризується чіткою та продуманою структурою.

Перевага даного посібника й у тому, що автори дають чіткі визначення наукових термінів, які застосовуються в роботі. Це виключає можливість неоднозначних тлумачень, обумовлених різним розумінням одних і тих самих термінів.

Заслугою авторів можна вважати також використання при коментуванні кримінально-правових норм значної кількості різних вітчизняних та міжнародних правових актів, що регулюють правовідносини у сфері транспорту. А всього у роботі над посібником автори використали 166 джерел.

У своєму вступі до роботи автори слушно звертають увагу читача на ріст в Україні кількості злочинів, пов'язаних з експлуатацією транспортних засобів, підкреслюючи, що важливою умовою безпечної роботи усіх видів транспорту є дотримання всіма учасниками руху правил безпеки руху та експлуатації транспорту.

Автори пишуть, що деякі злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту можуть бути готуванням до вчинення тяжких і особливо тяжких злочинів. При цьому акцентується увага на те, що транспортні засоби можуть використовуватися як знаряддя або засіб при вчиненні інших різноманітних злочинів. Це слід враховувати співробітникам правоохоронних органів у процесі кримінального провадження щодо злочинів, пов'язаних з порушенням безпеки руху та експлуатації транспорту.

Новизну і певний інтерес представляє пропозиція авторів про доцільність аналізу складу не тільки злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту, а й будь-яких інших кримінальних правопорушень, від об'єктивної сторони до суб'єкту злочину, суб'єктивної сторони та об'єкту злочину.

Цю пропозицію автори обґрунтовують тим, що у будь-якому разі на місці події практичні працівники - представники правоохоронних органів спершу зустрічаються з об'єктивною стороною злочи-

¹ Романюк Б. В., Бантишев О. Ф. Кримінальна відповідальність за злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту: навчально-практичний посібник-коментар. – К.: «Крок», 2015. – 202 с.

ну, її проявами або наслідками і лише після встановлення суб'єкту злочину і його ознак, змісту суб'єктивної сторони можуть зробити висновок про об'єкт злочину і остаточну кваліфікацію суспільно небезпечного діяння.

Слід звернути увагу і погодитися з висновком авторів про те, що у деяких злочинах проти безпеки руху та експлуатації транспорту при їх вчиненні насамперед має йтися не тільки про посягання на об'єкт злочину, не тільки про спричинення шкоди правоохоронюваним цінностям, благам та інтересам, а про формування злочинних суспільно небезпечних (шкідливих) відносин, саме існування яких є небезпечним для інтересів окремих громадян, суспільства та держави.

Звертаючись до питання про потерпілого від злочинів, що аналізуються, автори відзначають, що ним може бути не лише фізична або юридична особа, як це відзначено у ч. 1 ст. 55 КПК України, а й держава, а в деяких випадках навіть іноземна держава. Цю обставину автори, з нашої точки зору, правильно пропонують відобразити в законі.

Аналізуючи склади злочинів, пов'язаних з угоном або захопленням залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна (ст. 278 КК України), блокування транспортних комунікацій, а також захоплення транспортного підприємства (ст. 279 КК України) і примушування працівника транспорту до невиконання своїх службових обов'язків (ст. 280 КК України) автори звертають увагу на те, що при їх вчиненні у потерпілих та інших осіб виникає право на необхідну оборону (ст. 36 КК України) та на затримання особи, що вчинила злочин (ст. 38 КК України).

Розглядаючи склади злочинів проти безпеки руху та експлуатації транспорту, автори звертають увагу на те, що ряд норм КК України, які передбачають відповідальність за ці злочини, далекі від досконалості та вносять цілий ряд пропозицій, спрямованих на внесення змін і доповнень до окремих статей кримінального законодавства, спрямованих на їх вдосконалення.

Разом із тим слід висловити деякі побажання щодо подальшого вдосконалення структури рецензованої праці, до якої доцільно було б включити норми, що регулюють відповідальність за вчинення кримінальних проступків у сфері безпеки руху та експлуатації транспорту

У цілому за змістом, структурою, логікою та послідовністю викладання матеріалу навчальний посібник «Кримінальна відповідальність за злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту» є оригінальним і значимим виданням, яке має наукову новизну та практичну цінність. У посібнику гармонійно поєднано теоретичний і практичний аспекти, що дає змогу краще засвоювати викладений матеріал, а також суттєво розширити професійну аудиторію користувачів. Тому це видання буде найперше корисним для студентів вищих навчальних закладів освіти. Посібник допоможе студентам глибше і якісніше здійснювати самостійне навчання. Вони також зможуть використовувати його при написанні курсових, дипломних і магістерських робіт.

Посібник згодиться науковцям, аспірантам, а також суддям, прокурорам, слідчим та іншим працівників правоохоронних органів. Він може викликати зацікавленість в автомобілістів та осіб, що керують іншими видами транспорту.